

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Митић, Душан, Петар
Датум и место рођења 14.06.1987. године, Нови Сад, Србија

Основне студије

Универзитет Универзитет у Новом Саду
Факултет Економски факултет Суботица
Студијски програм Финансије, банкарство и осигурање
Звање економиста
Година уписа 2006.
Година завршетка 2009.
Просечна оцена 9,44

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
НИШ, Трг краља Александра Уједињитеља 11 фак 121

Примљено:	01.11.2019	ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ
Орг.јед.	Број	Примљено
611/201		

Магистер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Новом Саду
Факултет Економски факултет Суботица
Студијски програм Финансије, банкарство и осигурање
Звање магистар економиста
Година уписа 2009.
Година завршетка 2011.
Просечна оцена 9,33
Научна област Економске науке
Наслов завршног рада Европска инвестициона банка, ПИИГС и Србија

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Економски факултет
Студијски програм Финансије и банкарство
Година уписа 2012.
Остварен број ЕСПБ бодова 120
Просечна оцена 9,64

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације „Међузависност економског раста и загађења животне средине земаља Југоисточне Европе“
Име и презиме ментора, звање Слободан Цветановић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације 8/18-01-008/18-029, 13.11.2018. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна 258
Број поглавља 4
Број слика (шема, графикона) 25
Број табела 12
Број прилога -

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Mitić, P., Munitlak Ivanović, O., & Zdravković, A. (2017). A cointegration analysis of real GDP and CO₂ emissions in transitional countries. <i>Sustainability</i>, 9(4), 568. doi:10.3390/su9040568. ISSN 2071-1050. COBISS.SR-ID: 512435554.</p> <p><i>Рад анализира однос између реалног бруто домаћег производа и емисија угљен-диоксида за седамнаест транзиционих економија у периоду од 1997. до 2014. године. Истраживање је реализовано коришћењем динамичких и потпуно модификованих обичних најмањих квадрата. Резултати указују на постојање статистички значајног дугорочног коинтеграционог односа између емисија угљен-диоксида и БДП-а. Промена БДП-а од 1% доводи до промене емисија угљен-диоксида од 0,35%. Уколико желе да постигну смањење емисија угљен-диоксида уз постизање економског раста, транзиционе економије би требало да поштују међународне споразуме, али и да имплементирају нове инструменте у циљу смањења емисија угљен-диоксида, као што су нпр. еколошки порези и трговање преносивим дозволама за загађење.</i></p>	M22
2	<p>Mitić, P., & Cvetanović, S. (2018). Exploring Economic Growth and Environment Nexus in Nine Southeastern European Countries. <i>Economic Themes</i>, 56(2), 253-268. ISSN 0353-8648. COBISS.SR-ID: 267441164.</p> <p><i>Рад истражује међузависност деградације животне средине и економског раста у девет земаља Југоисточне Европе у периоду од 1992. до 2016. године. Грејнцерова анализа узрочности указује да у кратком року постоји позитивна двосмерна веза између емисија угљен-диоксида и БДП-а по глави становника, док у дугом року постоји узрочност од БДП-а по глави становника ка емисији угљен-диоксида уз брзину прилагођавања 2,0279%. У потрази за адекватним мерама, доносиоци одлука земаља Југоисточне Европе треба да раде на укључивању држава које нису чланице ЕУ у шему за трговање емисијама ЕУ, као и на даљем развијању еколошких пореза и коришћењу обновљивих извора енергије у већој мери.</i></p>	M51
3	<p>Mitić P., Kresoja M., & Minović J. (2019). A Literature Survey of the Environmental Kuznets Curve. <i>Economic Analysis</i>, 52(1): 109-127. doi: 10.28934/ea.19.52.12. ISSN: 1821-2573, COBISS.SR-ID: 512569954.</p> <p><i>Кузњецова крива животне средине је једна од најпознатијих хипотеза која објашњава однос економског раста и загађења животне средине. Представља важан модел јер омогућава креаторима политика да донесу одлуке засноване на квалитетним информацијама. У раду је дат теоријски оквир и анализа постојеће литературе о Кузњецовој криви животне средине. Преглед литературе обухвата истраживања спроведена за појединачне земље, као и за групе земаља. Већина истраживања емпиријски је тестирала постојање обрнутог U-облика између економског раста и емисија угљен-диоксида. Због различитих периода посматрања, независних варијабли и методолошких оквира, резултати нису конзистентни, што је у складу са претходним истраживањима литературе на ову тему.</i></p>	M51

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА НЕ

Кандидат Петар Митић је положио све предвиђене испите на докторским академским студијама (и остварио просечну оцену 9,64). Презентовао је резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације кроз два докторантска колоквијума и пријавио је тему докторске дисертације за коју је добијена сагласност од стране Економског факултета и Универзитета у Нишу (Одлука НСВ број 8/18-01-008/18-029 од 13.11.2018. године). Такође, кандидат је објавио радове у предвиђеним часописима из уже научне области из које је докторска дисертација. Најзад, кандидат је поднео захтев за одређивање Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације и предао предвиђени број примерака урађене докторске дисертације.

Констатујемо да кандидат Петар Митић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације, а који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом и Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу, Статутом и стандардима за обезбеђење квалитета у поступку уписа, организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране докторске дисертације Економског факултета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације

Структуру докторске дисертације чине: увод, четири поглавља, закључак и литература. Поглавља докторске дисертације су следећа: Теоријски осврт на економски раст и економски развој, Животна средина у економској теорији, Однос економског раста и загађења животне средине, и Квалитативна и квантитативна анализа међузависности економског раста и загађења животне средине земаља Југоисточне Европе.

У првом поглављу приказани су показатељи економске успешности земаља и начини на које савремене економије увећавају своје богатство. Економска стабилност, отвореност, животни стандард и расподела

представљају концепте које је неопходно расветлити као предуслов разумевања економског раста и развоја. Детаљно су обрађени и концепти економског раста и економског развоја, прво појединачно, а потом је приказан однос економског раста и економског развоја, уз објашњење свих специфичности и разлика ова два концепта. Дана је и анализа различитих теорија економског раста и развоја, уз посебан осврт на ендogene моделе економског раста. Такође, обрађени су и фактори економског раста и развоја. Друго поглавље представља увођење принципа заштите животне средине у контекст економске науке. Антропогени фактори загађења животне средине подељени су на изворе и врсте антропогеног загађења. Посебно је анализирана и енергија, чијом се употребом ствара највише загађења животне средине. Трендови и пројекције потрошње енергије, посматрани кроз два различита сценарија, пружају неопходан увид за свеобухватно разумевање улоге и значаја употребе енергије. Приказана је и ретроспектива развоја односа између економије и животне средине, а затим и анализа две научне дисциплине које су произашле из овог односа, а то су: економија животне средине и еколошка економија.

Треће поглавље представља спону између теоријских аспеката приказаних у претходним поглављима и емпиријске анализе наредног поглавља. Након идентификовања економије животне средине као научне дисциплине од интереса, обрађује се проблем екстерналија, као и инструменти и мере за решавање овог проблема. Посебно се анализира Кузњецова крива животне средине, као један од најзначајнијих и најутицајнијих концепата у истраживању загађења животне средине и економског раста. Однос економског раста и загађења животне средине како то види стручна литература, уз приказ методологија и техника истраживања, као и најзначајнији научни и стручни радови на ову тему представљају спону између теорије и емпиријског модела наредног поглавља.

Четврто поглавље анализира међузависност економског раста и загађења животне средине земаља Југоисточне Европе. Приказане су економске и еколошке карактеристике земаља Југоисточне Европе, како би се указало на све специфичности појединачних земаља у узорку. Потом су теоријски објашњени показатељи коришћени у статистичкој и економетријској анализи, а то су: бруто домаћи производ, емисије угљен-диоксида, употреба енергије, употреба електричне енергије и бруто инвестиције у фиксни капитал. Анализа нумеричких дескриптивних мера омогућава уочавање свих специфичности и трендова. Потом се приступа економетријској анализи панел узрочности групе земаља Југоисточне Европе у периоду од 1995. до 2015. године. Да би се добили адекватни резултати Грејнцерове анализе узрочности на основу векторског модела корекције грешке, неопходно је претходно урадити тестирање јединичних корена у панелу и тестове коинтеграције. Након приказа методологије и анализе резултата и дискусије истих, приказани су сумирани резултати и дискусија. Посебно су истакнута ограничења и будући правци истраживања.

Докторска дисертација завршава се закључком, где су приказани основни резултати и закључна разматрања до којих се дошло током израде докторске дисертације.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације

У пријави докторске дисертације дефинисан је основни циљ – да се установи ниво међузависности економског раста и загађења животне средине земаља Југоисточне Европе. Путем сложеног економетријског истраживања извршена је провера главне истраживачке хипотезе да у земљама Југоисточне Европе емисије угљен-диоксида, употреба енергије, потрошња електричне енергије и бруто инвестиције у фиксни капитал у дугом року утичу на реални бруто домаћи производ. Резултати истраживања су са високим нивоом статистичке значајности потврдили ову хипотезу, и тиме је остварен основни циљ дисертације. Поред основног циља, дефинисани су и посебни циљеви кроз помоћне истраживачке хипотезе. Намера кандидата је била да установи да ли поменути показатељи међусобно утичу једни на друге у кратком року. Емпиријски су поткрепљене хипотезе којима је претпостављено да реални бруто домаћи производ и бруто инвестиције у фиксни капитал у кратком року утичу на остале варијабле модела, док емисије угљен-диоксида, употреба енергије и потрошња електричне енергије не утичу на остале варијабле модела у кратком року. Теоријски је поткрепљена хипотеза о утицају економских варијабли модела на варијабле животне средине. Тиме су остварени и додатни циљеви постављени у пријави докторске дисертације.

Комисија констатује да су истраживањем обухваћеним докторском дисертацијом у потпуности остварени сви дефинисани циљеви.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације

Значај докторске дисертације је анализа међузависности економског раста и загађења животне средине групе земаља Југоисточне Европе, које до сада није било предмет свеобухватног истраживања. Опредељење кандидата за теоријска и емпиријска истраживања у овој области је значајно јер резултати ових истраживања могу бити од користи креаторима економске и еколошке политике у поступку

идентификације нивоа економског раста који неће проузроковати деградацију животне средине. Значај истраживања се заснива на сложеној економетријској анализи панел података, која обезбеђује отклањање проблема, који су се, периодично и не по неком утврђеном правилу, појављивали у претходним истраживањима. Предности овог истраживања, у односу на анализе временских серија, су: контролисање индивидуалне хетерогености, мање колонеарности међу показатељима, више степени слободе, боље динамичке перформансе података, смањење проблема који произлазе из субстандардних дистрибуција, итд. Анализа коришћењем векторског модела корекције грешке између показатеља економског раста и загађења животне средине пружа значајне информације научној и стручној јавности. Научни допринос истраживања је одређивање које еколошке и економске појаве имају утицај на економски раст у земљама Југоисточне Европе. Истраживање разматра добијене резултате и обезбеђује информације које ће послужити као основа за даља истраживања. Поред тога, извршена је идентификација међусобног утицаја показатеља у дугом и кратком року.

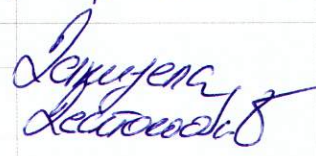
Оцена самосталности научног рада кандидата

Кандидат је током целокупног процеса израде докторске дисертације показао висок степен самосталности, те се констатује да је докторска дисертација резултат самосталног научног рада кандидата, који је уважио сугестије и коментаре ментора и чланова Комисије. Додатна потврда ове констатације је чињеница да је кандидат самостално дефинисао структуру докторске дисертације, циљеве и опис предмета истраживања. Такође, кандидат је самостално дефинисао истраживачка питања. Самосталност у раду посебно долази до изражаја код избора и примене научних метода који уважавају специфичности предмета истраживања. На основу систематизације теоријских сазнања и примене економетријског истраживања, кандидат је самостално спровео истраживање и формулисао је аргументоване, корисне и применљиве закључке.

ЗАКЉУЧАК

На основу оцене резултата истраживања, научног доприноса и значаја докторске дисертације, као и нивоа остваривања постављених циљева и самосталности научног рада кандидата, Комисија констатује да је докторска дисертација одговарајућег квалитета и да је урађена у складу са одредбама Закона о високом образовању, Статута Универзитета и Статута Економског факултета у Нишу. У складу са претходним, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Петра Митића под називом „Међузависност економског раста и загађења животне средине земаља Југоисточне Европе“, и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације и одобри њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовану Комисије	8/18-01-007/19-048	
Датум именовања Комисије	16.10.2019. године	
Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	др Оља Мунитлак Ивановић, ванредни професор	
	председник	
	Економске науке	
	Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)
2.	др Слободан Цветановић, редовни професор	
	ментор, члан	
	Макроекономија	
	Универзитет у Нишу, Економски факултет	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)
3.	др Данијела Деспотовић, ванредни професор	
	члан	
	Општа економија и привредни развој	
	Универзитет у Крагујевцу, Економски факултет	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)

Датум и место:

30.10.2019. године, Ниш